

FRANCESC VIÑAS

78:92
(46.71)
Viñ

14

FRANCESC VIÑAS I LA SEVA VILA NADIUA

Francesc Viñas, el que fou més tard famós cantant triomfant en els principals teatres del món, nasqué el 27 de març de 1863 en un reconet de la vila de Moià.

La seva infantesa es va desenvolupar en una època crítica, quan la seva amada vila sofria els estralls de l'última guerra carlista, el que motivà que la majoria de les famílies sofrissin les conseqüències i de faisó principal els pares d'En Viñas, que a més havien estat castigats per guerres anteriors. En efecte, la guerra dels francesos va deixar als seus avis en la més absoluta misèria. La seva casa pairal havia ja estat cremada com a resultat de la mateixa.

En la primera guerra carlina, la família d'En Viñas perdé també els principals individus: varis oncles i el seu avi en foren víctimes. Com a conseqüència de tantes malvestats, ja es comprèn que la infància d'En Francesc Viñas es va desenvolupar sense els mitjans necessaris per la cultura que ell aspirava. Això no obstant; era tal la seva força de voluntat que dels cinc als deu anys, gràcies a l'educació dels Pares Escolapis i a la seva intelligència natural, pogué assolir ma-

jor grau de cultura que la immensa majoria. Sols així s'explica el que pogués contribuir a les càrregues de la casa dels seus pares dedicant-se, ja des dels deu anys, a la funció de mestre d'escola, professió que exercí entre els pagesos d'aquelles contrades, principalment entre les cases veïnes a Ferrerons, que és al cim d'una bella muntanya, i també a unes cases de pagès del lloc denominat el Xei, que distaven unes dues hores de Moià, prop de la Tosca.

Sentia, doncs, des de la seva infantesa la missió de mestre exemplar. Els pagesos sabien comprendre que ell portava dins seu quelcom més que la majoria i es sentien atrets pel seu temperament bondadós i justicier. Per això quan anava per tals contrades, fàcilment el cridaven volent-lo obsequiar amb les millors fruïtes que produïen.

COM ES FORMÀ EL SEU ESPERIT MUSICAL

Certament que En Francesc Viñas sentia la música perquè era un artista nat, però a això no deixava de contribuir-hi de faiso especial el seu exemplar pare, qui dotat d'una veu angelical sentia també un entusiasme per la música i tenia especial predilecció a organitzar petits concerts entre els membres de la família, alegrant els cors en els moments de dissort. Això ho feia principalment, rodejat dels seus fills, a la llar del foc, en l'època hivernal de Nadal, essent l'admiració de tot el veïnatge.

Tal era la intuïció del seu pare que fins havia compost algunes cançons de Nadal de gran inspiració.

Era tal l'afició que ell sentia i l'entusiasme que despertava entre els seus oients i compatricis, que una vegada, en la nit de Nadal de 1877, l'obligaren a sortir

a ell i els seus fills, i entre ells l'hereu, que fou En Francesc Viñas, per a donar una sèrie de concerts pel poble, restant la gent meravellada de les delicioses cançons que tingueren ocasió de fruit.

Poc després, als disset anys, En Francesc Viñas, desitjant aixecar el seu nivell, va traslladar-se a Barcelona, ingressant a la fàbrica dels seus oncles senyors Abella, que era exclusiva per cereria. Allí aviat demostrà les seves especials i extraordinàries condicions, i al cap de poc temps constituïa l'element principal de la fàbrica, demostrant la seva capacitat en tots els seus ordres.

Francesc Viñas aprofitava les últimes hores de la nit per tocar el piano, començant així la seva educació artística, malgrat la fatiga de la jornada. El seu entusiasme per l'art del cant creixia cada vegada més i com sigui que els ciris que ell fabricava servien també per les grans solemnitats al Liceu, això li proporcionà l'avinentsa de poder sentir diverses vegades des de l'escenari, els grans cantants que llavors eren : Gayarre, Massini, Tamaño, Patti i tants d'altres de digna recordança. I això fou el que l'estimulà més que tot a provar la seva veu i allò que el decidí entrar al Conservatori sota la direcció del mestre Gonçal Tintorer.

Els seus progressos foren tan grans, que la Junta del Conservatori no va tenir inconvenient en pensionar-lo per tal que pogués dedicar-se de ple a la música.

Més tard, el mestre Goula volgué preparar-lo, fent-lo debutar al Gran Teatre del Liceu l'any 1888, amb motiu d'un festival que es va fer en obsequi del mestre Goula.

En Francesc Viñas, que era d'un caràcter molt impressionable, va representar el segon acte de *Lohengrin*, i malgrat la cohibició natural d'un debut, la im-

pressió del públic fou tan extraordinària, que es recordà durant molts anys com un esdeveniment d'aquells que formen època.

La seva veu per a aquell temps era un encant. Potser amb *Lohengrin* més que amb cap altra òpera, s'identificava de tal manera amb dit personatge, perquè sentia el caràcter de redemptor del mateix, com no és possible ja arribar a més.

Molts dels espectadors l'aplaudien aclamant-lo i animant-lo amb gran entusiasme; la seva veu la consideraven per aquell temps superior en qualitat i timbre depurat a la de tots els demés cantants. Era una veu apassionada, timbre Gayarre, amb un cert vellut misteriós que es revelava principalment en l'entrada de *Lohengrin*, comiat i el «raconto», que mai més ningú no ha pogut igualar.

Des d'aquell moment es pot dir que comença la carrera artística d'aquest insigne cantant. Des de Barcelona va traslladar-se al Teatre Principal de València. Per als valencians, En Viñas fou una revelació; era la veu delicada que els feia vibrar més que cap altre artista les fibres del sentiment.

L'entusiasme d'aquell públic va arribar als límits de l'indescriptible, i no sols fou amb *Lohengrin*, sinó que també amb *Aida*, *Africana*, *El Soñador* i multitud d'altres òperes.

Difícilment el poble de València oblidarà aquella famosa *Aida*. En acomiadar-se del públic, pertot arreu sortien veus que cridaven: «Que no se vaya». I durant una tongada d'anys els crítics musicals repetien: «Oh noches de *Aida* de Viñas con Bonaplata!»

En Viñas va rebre dels valencians proves constants d'un afecte sens parió, començant per En Blasco Ibàñez que li féu dedicatòries entusiastes, dient-li sempre «eterno amigo», i per molts individus que pertanyien

a l'extrema dreta, dels quals en rebia constants obsequis trametent-li anualment les primícies dels seus fruits. Adhuc el Municipi volgué distingir-lo nomenant-lo fill adoptiu de València.

Després de València, passà directament a la Scala de Milan. Ell fou el primer tenor que féu comprendre a Wagner per tota Itàlia, com a conseqüència de l'èxit grandios que va aconseguir en primer lloc a la Scala.

Ni abans d'En Viñas, ni després d'En Viñas, no ha existit encara cap artista que hagi pogut interpretar, amb tots els màxims detalls, la figura de Lohengrin com ell la representava.

Després de la Scala, tots els teatres del món volien sentir-lo, i per això recorregué la major part dels teatres d'Itàlia amb un èxit sorollós i sense precedents, i és per això també que fou cridat per la Direcció del Coven Garden de Londres a fi de fer-hi conèixer la seva interpretació. Fou tanta la simpatia i entusiasme que despertà en el dit teatre que durant llargs anys constituí l'element principal en què s'havia de desenvolupar la temporada d'òpera de Londres.

La Reina Victòria volgué sentir-lo al seu palau en diferents ocasions, i imposà a dit artista per l'estrena de *Cavalleria Rusticana*, a Londres, ço que donà lloc a un èxit sorollós; tant fou així, que per complaure els desigs de l'esmentada reina, es celebrà una funció memorable en el Windsor Castle dirigida pel propi Mascagni, que forma època en els annals d'aquell teatre. La Reina Victòria volgué regalar-li el seu retrat amb un valuós marc artístic i li concedí una de les seves més estimades condecoracions.

Posteriorment es traslladà a l'Amèrica del Nord, on cantà al teatre Metropolitan de Nova York i als principals de Boston, Xicago i Filadèlfia, imposant-se a tot arreu, tant per les seves facultats bucals com per

la seva magna interpretació, en les diferents obres que representà.

Es pot dir que fou el tenor predilecte durant molts anys en els teatres de Nàpols, Lisboa i Madrid, on féu sentir la major part de les obres del seu extens repertori i en el qual hi figuraren les òperes *Aida*, *Africana*, *Profeta*, *Mefistófeles*, *Lorenza*, *Manon* de Puccini, *Tosca*, *Samson*, *D. Carlos*, *Ballo in Maschera*, *Germania*, *L'Amico Fritz*, *Lucia*, *Cavalleria Rusticana*, *Gioconda*, *Lohengrin*, *Tanhauser*, *Tristan e Isolda* i *Parsifal*.

Una de les seves últimes campanyes, fou l'anada al teatre Colon de Buenos Aires, on interpretà magistralment el *Lohengrin* i *Los Amantes de Teruel*.

Posteriorment interpretà en diferents teatres d'Itàlia i d'Espanya el *Parsifal*. Pertot arreu impressionà vivament la seva interpretació, per la unció exemplar i interpretació magistral.

CULTURA ARTÍSTICA D'EN FRANCESC VIÑAS

Aquest famós artista es distingí, a més a més d'una veu prodigiosa i d'una intelligència no habitual, per una fermesa de voluntat insuperable. Es pot dir que fou incansable en l'estudi, malgrat de no haver pogut tenir un grau d'educació intel·lectual, com altres més afortunats, en la seva joventut. Ell particularment no es cansà d'alligonar-se bevent en les fonts on els savis poden augmentar els seus coneixements. Per això se'l veié freqüentar a cada pas les més importants biblioteques del món, estudiant tot quant feia referència a la seva vida artística i completant els seus coneixements que en el transcórrer dels anys el col·locaren en un lloc preminent i ben enveiable; per això po-

gué escriure una obra sobre teatrologia i també assumptes sobre el *Parsifal* que són d'un interès extraordinari i que alguns fragments foren publicats en importants periòdics, mereixent l'aplaudiment de tothom. Aquesta educació cultivada es nota perfectament en els innumbrables articles que escriví en diferents periòdics de diverses localitats i principalment de València i Barcelona. Aquest grau de cultura que ell havia posseït el féu admirat en diversos centres intel·lectuals, entre els quals hi figura i'Arcàdia de Roma que el nomenà membre pastor de la mateixa.

És notable la consideració i respecte que li dispensaven tots els seus companys de carrera. Fa poc, parlant amb l'eminent tenor Làzaro, ens deia textualment que ell havia recorregut moltíssims teatres i que en tots ells havia quedat un gran record de la seva actuació com a home i com a artista, i que mai ni un sol dels seus companys no havia parlat amb una forma poc honrosa del tenor Viñas.

La majoria dels artistes el consideraven com un gran mestre i no eren pocs els que sol·licitaven constantment les seves lliçons. El famós artista i baríton Sr. Blanchard, als seus últims anys de la carrera, va voler ésser alligonat pel seu amic En Francesc Viñas, restant sorprès en veure que gràcies els seus consells havia pogut lograr èxits en certes frases, sobretot en el *Rigoletto*, que de molts anys no havia pogut alcançar, restant plenament convençut del valor extraordinari i de la ciència magistral del tenor Viñas.

Com que era un temperament estudiós i metòdic, dotat d'un sentit comú i d'un esperit d'observació gran, no hi ha cap dubte que era un mestre de cant extraordinari, com així ho reconeixien quants artistes el tractaven, i l'excitaren a escriure una obra de cant a fi de deixar a la posteritat d'una manera ben documen-

tada la seva ciència pedagògica envers l'art del cant, i és per això que va escriure el fruit de les seves experiències *El arte del canto*, que pot considerar-se com el recull dels principals elements que ell considerà necessaris per formar l'artista de cant d'una manera sòlida, metòdica i progressiva. Aquesta gran obra, a judici dels crítics, no té parió en el món i és considerada com un vertader tresor per a tots els que aspiren a assolir un lloc de categoria en l'art del cant.

Degut a aquesta obra i també a la seva carrera artística, el dia dotze de març d'aquest present any es va celebrar al teatre del Liceu de Barcelona, un gran homenatge a tan insigne tenor. Es descobrí una placa per honorar la seva memòria i precisament fou entre el segon i el tercer acte del *Tristan*, òpera que ell havia interpretat d'una manera tan magistral que fins ara no s'ha conegut cap artista que l'hagi igualat.

QUÈ FOU FRANCESC VIÑAS PER MOIÀ

Francesc Viñas sentia una vertadera passió pel seu poble nadiu. Mentre recorria les diferents contrades i s'imposava amb èxit extraordinari en els grans teatres del món, no deixà d'enaltir pertot arreu la terra on havia nascut, i feia tot quant podia per trobar benefactors perquè contribuïssin a la seva obra de millorament i ajut als moianesos.

Ja feia molts anys que ell portava la idea de regenerar el poble moianès i somniava la creació d'una institució que sintetitzés els seus desigs. Per això un dia en plena natura, a la Tosca de Moià, rodejat per nombrosos familiars i admiradors, exposà per primera vegada la idea redemptora que ell perseguia, o sigui la creació de la Lliga de Defensa de l'Arbre

Fruiter i també de la Festa anual de l'Arbre Fruiter.

A Espanya existia ja la festa de l'Arbre impulsada per l'Estat, però aquesta festa es limitava a una cerimònia anual sense una veritable finalitat pràctica.

Francesc Viñas va creure millor cercar l'arbre fruiter que es presta més a la idea de cultura i de civisme, i demostrar amb els seus fruits els resultats palpables d'una obra educadora. Precisament a Moià estava arrelat el vici, més que en cap altre poble, d'apoderar-se de la fruita dels altres. És per això que la majoria dels agricultors, no sols no cultivaven l'arbre fruiter, sinó que si algun altre en restava procuraven tallar-lo. Convenia no sols replantar i fer entusiasmar la gent del poble envers un element tant essencial a l'agricultura, sinó també moralitzar els costums i fer el possible perquè en el cor dels infants nasqués l'amor a la naturalesa i també el respecte a la propietat dels demés. Francesc Viñas emprengué una vertadera croada i és per això que volgué instituir una festa grandiosa, que fou la de l'Arbre Fruiter, la qual en els primers anys consistia en una magnífica cavalcada agrícola en honor del noble art de la terra, carros alegòrics tirats per bous, agrupament de treballadors del camp amb les eines engarlandades, que per la seva bellesa atreïen a gent forastera i a tota la comarca moianesa.

En Viñas, en veu vibrant i entusiasme d'apòstol, els deia textualment: «L'arbre amb ses rels és l'emblema de vigor; el seu tronc, de la fortalesa; sos ramatges, de l'honor; ses flors, de la bellesa; sos fruits, de la fertilitat». I acabava amb una exaltació del seu entusiasme afegint: «Sien per sempre els atributs de la raça catalana, i amb ells amb esperit de germanor i de pàtria, conquistem la simpatia, el respecte i l'honrós títol de regeneradors d'Espanya, catalanitzant-la.»

En Viñas féu sentir i identificà en la seva obra a molta de gent d'altura tant nacional com estrangera. Entre ells hi figuraren els nostres grans poetes, com En Joan Maragall; músics excelsos, com Enric Morera; filòsofs tan eminents, com l'illustre Dr. Torres i Bages; polítics de tots colors, com D. Àngel Ossorio, Cambó i altres de sentit ben oposats.

En Viñas es va valer de la força personal de la seva simpatia, de nombrosos premis, i tot quan pot afalagar a la joventut per combatre la immoralitat, i després d'un esforç que podríem dir-ne titànic pogué veure com enmig de les places, dels carrers de la vila i àdhuc de les carreteres de l'Estat, eren respectats els fruits dels altres, servint els propis nens d'inspectors i protectors constants de l'obra de l'Arbre Fruiter.

Conjuntament amb aquesta obra es preocupà extraordinàriament dels pobres de la vila, dels vellets i de tot quant pogués considerar-se com una millora per la mateixa.

Als vellets els legà una important deixa. La Vila, gràcies als seus esforços, pot considerar-se ditxosa avui de poder comptar amb una riquesa d'aigües que difícilment pot disfrutar cap altre poble de Catalunya. Ningú no pot imaginar-se l'esforç i el treball que per ell això representà, ja que es trobà amb les dificultats de la burocràcia espanyola que en casos semblants són gairebé infranquejables.

Francesc Viñas féu tot el possible per a embellir la seva vila. Del paratge on nasqué, que era d'un aspecte ben humil, en féu un preciós jardí. Gairebé davant de la seva casa va voler honorar la memòria d'un illustre moianés, En Rafel de Casanovas, a qui dedicà una placeta i el seu respectiu monument dirigit i pagat del seu propi pecuni.

En Francesc Viñas es distingia per una simpatia sense límits. La seva bondat de cor es traslluïa a cada paraula, així com en totes les seves accions. No eren sols els seus familiars, filla, néts, germans i demés, els que es sentien atrets per les seve excelses qualitats personals de pare amorós, sinó quants tenien ocasió de conèixer-lo.

La seva ànima sentia la necessitat de fer el bé i amb això no distingia colors polítics, ni el gran del petit, ni el ric del pobre. Eren sens fi la gent humil i treballadora a qui d'una manera incansable corresponia des de les més llunyanes contrades donant-los consells i paraules de consol i afavorint-los amb totes les seves forces.

Era vertaderamente emocionant veure'l satisfet entre els pagesos i gent treballadora de Moià, després de retornar de Lisboa, Londres, Milán, Nova York, on havia alcançat glòria i honorables condecoracions, abraçant als més humils amb aquella tendresa i suau senzillesa com si tots fossin germans seus.

Mai no podrem oblidar el seu desinterès i afecte per a Julian, un infeliç cirabotes d'un cafè de València, per a Veguer, honrat taquiller d'un teatre de l'Havana, per aquella família descendent del Xei de Moià, per tota la gent necessitada de la seva vila nadiua, per als pobres dels Hospitals a qui aconsolava en nombre considerable.

El seu temperament era el d'un sant. Volia ésser redemptor perquè ho sentia així en el fons de l'ànima. Per això fou un hereu sens parió i volgué ésser i fer de pare a tots els seus germans des de la primera infància, a fi d'aixecar-los del seu nivell.

Més d'una vegada amb emoció inevitable se li es-

capaven les llàgrimes en les escenes culminants de *Lohengrin* i *Parsifal*, i és que el seu cor sentia la redempció amb una fermesa insuperable.

Ben clar es demostra en «l'adéu» als moianesos escrit poc abans de morir, en el qual diu textualment: «Senyor! En Vós he cregut, com crec en la vostra misericòrdia tan necessària a l'home fràgil, inclinat al mal, dominat per les passions que porta en si la miserable contextura humana. Misericòrdia, Senyor, per la meva Vila que jo tant he estimat! Beneïu-la, inspireu als seus homes actes de bondat, de justícia, de germanor: que qui tingui més sigui generós amb qui tingui menys; féu que en cada llar hi regni la pau i el benestar; féu que els nens de la vila creixin educats en l'amor de Pàtria i siguin exemple de lleialtat, plens de virtuts morals, cíviques. Féu que amin als seus pares, als seus mestres, i que se'ls inclini a venerar als pobres vellets i a conservar l'obra de l'Arbre Fruiter.»

ORFEÓ CATALÀ
BIBLIOTECA

BARCELONA

Reg. 1746^{8:}
Sig. 78:92 (46.71)
V. n.
17-VIII-C16

TIP. EMPORIUM, S. A.
FERLANDINA, 9-11